

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på forskarnivå

Lärosäte: Örebro universitet

Forskarutbildningsämne: Nationalekonomi

Licentiatexamen: ja

Doktorsexamen: ja

Mallen för åtgärdsredovisning ska användas av lärosäten vars utbildningars kvalitet har blivit ifrågasatt i UKÄ:s utbildningsutvärdering. Mallen består av de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering:

- Förutsättningar
- Utformning, genomförande och resultat
- Doktorandperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

Mallen ska användas för de bedömningsområden som erhållit omdömet Inte tillfredsställande. Vilket eller vilka bedömningsområden som inte bedömts som tillfredsställande framgår av UKÄ:s beslut och bedömargruppens yttrande. För de bedömningsområden som bedömts som tillfredsställande ska inte någon redovisning göras.

Instruktioner för uppföljning finns på UKÄ:s webbplats och i dokumentet *Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet* (UKÄ 2018). För information om de bedömningsområden som ingår i utbildningsutvärdering, se *Vägledning för utbildningsutvärdering på forskarnivå* (UKÄ 2016, reviderad 2018).

- Åtgärdsredovisningen indelas i enlighet med rubrikerna som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om.
- Lärosätet ombeds att först redovisa sin **analys** av bristerna och sedan en **redogörelse av de åtgärder** som genomförts i relation till bristerna.
- Lärosätet ombeds att endast fokusera på den bedömningsgrund eller del av bedömningsgrund som bedömts ha brister. Eventuella bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder som inte bedömts ha brister behöver inte redogöras för.
- De åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen ska vara genomförda och ska beskrivas så att de kan relateras till utbildningens tidigare upplägning.
- Åtgärdsredovisningen ska kunna stå för sig själv, dvs. den ska inte inkludera länkar. Alla källor ska vara tillgängliga för bedömargruppen vid förfrågan.

- Om åtgärdsredovisningen relaterar till åtgärder som gäller lärar- eller handledarresurser ska tabell över personal fyllas i som bilaga till åtgärdsredovisningen.
- Redovisningen för bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat ska inte överstiga 16 000 tecken (med blanksteg), exklusive mallens rubrik och inledande text. För övriga bedömningsområden gäller max 8 000 tecken (med blanksteg) per bedömningsområde, exklusive mallens rubrik och inledande text. Mallens formgivning och marginaler ska inte ändras.
- Åtgärdsredovisningen och eventuella bilagor laddas upp och registreras i UKÄ Direkt senast det datum som angetts i UKÄ:s beslut. Se Användarmanual för UKÄ Direkt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts. Relatera till ifylld och bilagd tabell över personal om relevant.

Bedömningsområdet Förutsättningar innehåller följande bedömningsgrunder:

Ingen uppföljning.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat görs uppföljning av följande bedömningsgrunder:

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse: Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

(Tidigare bedömningsgrund B om systematisk uppföljning, åtgärder och återkoppling inom detta område följs inte upp eftersom aspektområdet Uppföljning, åtgärder och återkoppling har fått omdömet Tillfredsställande.)

Enligt Universitetskanslersämbetets beslut 2018-05-02 ansågs aspektområdet ”Utformning, genomförande och resultat” otillfredsställande, sidan 31(32): ”Aspektområdet Utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande. Bedömggruppen ser det som en brist att de obligatoriska kurskraven är alltför låga. Det är ett utvecklingsområde för universitetet att säkerställa kurskvaliteten i de doktorandkurser som ges i det gemensamma lärosätesövergripande doktorandnätverket. Samma doktorandnätverk bidrar samtidigt, via exempelvis återkommande gemensamma doktorandworkshops, till att måluppfyllelsen underlättas. Uppföljning av kravet på att de artiklar som ska ingå i avhandlingen ska vara publiceringsbara är också ett utvecklingsområde. I dag finns inte tillräcklig systematik i detta arbete.”

Förbättringsåtgärderna berör således tre områden:

i) De obligatoriska kurskraven är för låga

Enligt bedömggruppen bör de obligatoriska kurserna för en doktorexamen omfatta totalt 60 högskolepoäng (hp) fördelat på kurser i ekonometri, matematik, mikroekonomisk teori och makroekonomisk teori. Enligt den reviderade Allmänna studieplanen, ändrad den 11 september 2018, är numera 60 hp i ekonometri, matematik, mikroekonomisk teori och makroekonomisk teori obligatoriska. Det totala kurskravet har också utökats från 90 hp till 105 hp. *Allmän studieplan* översänds på förfrågan.

ii) Det är ett utvecklingsområde att säkerställa kvaliteten i kurserna som ges i det gemensamma doktorandnätverket

Doktorandnätverket, *Swedish Graduate Program in Economics* (SWEGPEC), bildades med syftet att underlätta för de deltagande lärosätena att upprätthålla en god kvalitet i forskarutbildningen genom att tillvarata respektive lärosätes kompetenser och samordna resurser vid undervisning och handledning. Ett mål var att uppnå en kritisk massa av studenter, främst på de obligatoriska kurserna. En styrgrupp med representanter från varje lärosäte som ingår i nätverket koordinerar verksamheten. I praktiken innebär detta huvudsakligen att planera kursutbudet samt arrangera den årliga doktorandworkshopen, där doktorander presenterar sina uppsatser och får kommentarer av handledare och andra seniora forskare samt av varandra. Bedömggruppen upplevde dock styrgruppens arbete som ostrukturerat och kvalitetssäkringen av kurserna som erbjöds inom nätverket som otillfredsställande. Styrgruppen ser allvarligt på kritiken och har sedan den framfördes bedrivit ett arbete för att strukturera gruppens arbete och förbättra kvalitetssäkringen. Arbetet har resulterat i:

1) En överenskommelse mellan styrgruppens medlemmar som formaliserar och strukturerar styrgruppens arbete (*Överenskommelse om samarbete kring forskarutbildning inom nationalekonomi* översänds på förfrågan).

I överenskommelsen fastslås styrgruppens verksamhet och organisation, bland annat att:

- Styrgruppen samordnar SWEGPECs verksamhet. Styrgruppen består av en ledamot från vardera lärosäte och en studeranderepresentant.
- Ledamot bör inom sitt lärosäte ha ansvar för forskarutbildning i nationalekonomi (till exempel vara studierektor/ordförande i handledarkollegium, eller motsvarande).
- Styrgruppen väljer ordförande.
- Styrgruppen ska ha regelbundna fysiska sammanträden, minst ett per termin.
- Kallelse till styrgruppsmöte bör tillsändas vardera ledamot senast en vecka innan mötesdag.
- Ansvar för att sända ut kallelse samt föra protokoll åligger ordförande i styrgruppen.

Vidare bestäms att styrgruppen:

- Samråder med lärosätena i syfte att inom nätverket kunna erbjuda 60 högskolepoäng obligatoriska kurser inom mikroekonomisk teori, makroekonomisk teori, matematik och ekonometri samt att schema för kurserna koordineras och anpassas för pendling.
- Verkar för att adekvata valbara andraårskurser erbjuds inom nätverket och att schema för dessa koordineras och anpassas för pendling.
- Verkar för att obligatoriska kurser som erbjuds inom nätverket i normalfallet har en kritisk massa av (cirka fem) studenter.
- Granskar kursplaner och avgör om kurser ska erbjudas inom nätverket.

- Genomför en årlig uppföljning av de kurser som erbjuds inom nätverket i syfte att identifiera brister, föreslå förbättringar och verka för att implementera ändringar för att åtgärda brister med fokus på hög kvalitet.
- Jämför lärosätenas allmänna studieplaner ur nätverkets perspektiv och föreslår förändringar när så är lämpligt i syfte att uppnå koordinering och progression.
- Verkar för att underlätta delning av handledningsresurser mellan lärosätena när behov finns.
- Sammanställer information om tillgängliga och prognostiserade handledarresurser inom nätverket samt delger denna information till lärosätena för att underlätta kompetensförsörjning.
- Ger vid behov rekommendationer till lärosätena kring kompetensförsörjning ur nätverkets perspektiv.
- Ansvarar för att det ges löpande information till nätverkets forskarstudenter och handledare om vilka kurser som erbjuds inom SWEGPEC, kursplaner och schema samt annan relevant information.
- Verkar för att koordinera tidpunkten för antagning till forskarutbildningen mellan lärosätena när behov finns.
- Arbetar för att de forskarstuderande erhåller en adekvat introduktion till forskarutbildningen.
- Ansvarar för att erbjuda en årlig workshop för de forskarstuderande i nätverket.

2) Riktlinjer för att bedöma om en kurs håller tillräckligt hög kvalitet för att *erbjudas* inom SWEGPEC-nätverket (*Kvalitetssäkring av kurser på forskarnivå inom SWEGPEC* översänds på förfrågan).

I riktlinjerna framgår att en förutsättning för att en kurs ska kunna erbjudas inom SWEGPEC-nätverket är att det finns en kursplan som är fastställd av ett av lärosätena inom nätverket. Kursplanen ska innehålla kursens namn, innehåll, syfte, lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationsform. Innan en kurs kan erbjudas inom SWEGPEC ska styrgruppen klargöra behovet av kursen inom SWEGPEC samt granska kursplanen och godkänna att kursen *erbjuds* inom SWEGPEC.

Samtliga forskarutbildningskurser som erbjuds inom SWEGPEC ska utvärderas efter avslutad kurs. Mall för kursvärdering finns tillgänglig på SWEGPEC:s hemsida. Kursvärderingarna sammanställs och resultatet levereras till ansvarig lärare och ordförande i styrgruppen. Ordföranden i styrgruppen vidarebefordrar kursvärderingarna till övriga ledamöter i styrgruppen. Styrgruppen granskar kursvärderingen och återkopplar sedan till kursansvarig med eventuella synpunkter och förbättringsförslag. Kursvärderingarna görs även tillgängliga för kursdeltagarna och nya sökanden till kursen.

Den undervisande läraren (och om så önskas en kollega och/eller studerande) ska ges möjlighet att informera om en kurs. Informationen kan också lämnas av lärosätets ledamot i styrgruppen. Information ska ges när en ny kurs erbjuds inom SWEGPEC och därefter regelbundet. Syftet med

kursinformation är att ge information om kursens innehåll och upplägg till styrgruppen, handledare, forskarstuderande inom nätverket. Kursansvarig får också möjlighet att få feedback på kursen. Informationen sker i samband med den årliga gemensamma workshopen inom nätverket. Information om vilka kurser som erbjuds ges till doktorander och handledare via SWEGPEC:s hemsida och vid den årliga workshopen.

Notera att det endast är de forskarstuderandes respektive lärosäte som har den formella befogenheten att *godkänna* att en kurs håller tillräcklig kvalitet för att doktoranden ska kunna *tillgodoräkna* sig den i sin utbildning.

3) Sedan tidigare finns en mall för kursvärdering på SWEGPECs hemsida. Denna kommer att kompletteras med en mall för utvärdering av hela SWEGPEC-nätverket (*SWEGPECs nätvärksutvärdering* översänds på förfrågan). Utvärderingen kommer att ske i samband med den årliga doktorandworkshopen och syftar till att få doktorandernas synpunkter på hur väl doktorandnätverket fungerar.

4) Styrgruppen har formulerat ett gemensamt svar till UKÄ på bedömargruppens frågor och kommentarer angående SWEGPEC (*Åtgärdsredovisning samtliga synpunkter om SWEGPEC* översänds på förfrågan).

UKÄ önskade också att Örebro universitet utvecklar rutiner för kvalitetssäkring av kurser som ges av lärosäten såväl inom SWEGPEC som av andra lärosäten. Följande rutin tillämpas för kvalitetssäkring av kurser lästa vid andra universitet: I allmänhet förs en diskussion mellan doktorander, handledare och andra forskare på enheten med kompetens att bedöma kursernas kvalitet innan doktorander läser kurser vid andra lärosäten. När en doktorand vill tillgodoräkna sig en kurs från ett annat universitet rådgör ämnesansvarig tillsammans med den/de lärare som har lämpligast ämneskunskap att bedöma om en kurs håller erforderlig kvalitet och i så fall hur många högskolepoäng kursen motsvarar. Baserat på detta lämnar ämnesansvarig ett förslag till prefekt som tillstyrker eller avstyrker förslaget.

iii) Ökad systematik i uppföljningen av om artiklar som ingår i avhandlingen publiceras

Nationalekonomiska enheten vid Örebro universitet anser att publicering av de artiklar som ingår i avhandlingen kanske är det viktigaste kriteriet för att avgöra om forskarutbildningen håller hög kvalitet. Anledningen är att det inom det nationalekonomiska ämnet utvecklats en praxis att i hög utsträckning definiera forskning som artiklar publicerade i vetenskapliga tidskrifter, vilka tillämpar så kallad *peer review*, det vill säga att artiklarna bedöms av oberoende experter inom forskningsområdet. Handledarna vid Örebro universitet lägger därför generellt ned mycket engagemang och tid på handledning. I allmänhet har också doktoranderna som disputerar i nationalekonomi vid Örebro universitet en eller flera artiklar publicerade i tidskrifter som tillämpar *peer review*.

Följande rutin för uppföljning har fastlagts av nationalekonomiska enheten, vilken kommer att tillämpas framgent: Inför disputation noterar ansvarig för forskarutbildningen:

- i) vilka artiklar som ingår i avhandlingen,
- ii) artikelförfattare,
- iii) vilka artiklar som är publicerade/accepterade för publicering,
- iv) i vilken tidskrift(er) artiklarna är publicerade/accepterade för publicering,
- v) tidskriftens/tidskrifternas ranking, enligt ABS-systemet samt
- vi) tidskriftens *impact factor*.

Efter disputationen åligger det huvudhandledaren att följa upp eventuella ytterligare publiceringar. Huvudhandledaren är ofta medförfattare till artiklar och får då automatiskt information. Huvudhandledaren håller ofta också kontakt med sin(a) doktorand(er) och får då personlig information om fler artiklar publiceras. Vid oklarheter är det enkelt att följa upp eventuell publicering med hjälp av sökmotorer som *Google Scholar*. Incitamenten för uppföljning är starka såväl för handledarna som för medförfattarna och för den nationalekonomiska enheten, eftersom den egna karriären, den interna medelstillsdelningen och möjligheten att få externa anslag i hög utsträckning påverkas av publiceringar. Resultaten följs upp på ämnesmöten.

Inför detta svar har nationalekonomiska enheten följt upp samtliga doktorsavhandlingar framlagda mellan januari år 2013 och mars år 2019, totalt 19 stycken, se tabell 1. Samtliga avhandlingar är sammanläggningsavhandlingar, vilka sammantaget omfattar 81 artiklar. Hittills har 35 av artiklarna publicerats/accepterats för publicering i vetenskapliga tidskrifter som tillämpar *peer review*. Av dessa var 23 artiklar publicerade/accepterade för publicering redan vid disputationen. De 23 artiklarna fördelades på tolv avhandlingar: 4 avhandlingar hade 1 artikel publicerad/accepterad för publicering vid disputation, 6 avhandlingar hade 2 stycken, 1 avhandling hade 3 stycken och 1 avhandling hade 4 stycken. I genomsnitt innehåller varje avhandling 4,26 artiklar varav 1,21 artiklar var publicerade vid disputation och 1,84 har publicerats hittills.

Tabell 1. Doktorsavhandlingar vid Örebro universitet, framlagda mellan januari år 2013 och mars år 2019.

Antal doktorsavhandlingar, totalt	19
Antal artiklar, totalt	81
Varav publicerade	35
Varav publicerade/accepterade vid disputation	23
Antal avhandlingar med 1 artikel publicerad vid disputation	4
Antal avhandlingar med 2 artiklar publicerade vid disputation	6
Antal avhandlingar med 3 artiklar publicerade vid disputation	1
Antal avhandlingar med 4 artiklar publicerade vid disputation	1
Antal artiklar/avhandling	4,26
Varav publicerade/avhandling	1,84
Varav publicerade (accepterade) vid disputation/avhandling	1,21
Antal artiklar, justering 1	58,25
Antal artiklar, justering 2	57,5
Antal artiklar, justering 3	52,97
Antal artiklar/avhandling, justering 1	3,07
Antal artiklar/avhandling, justering 2	3,03
Antal artiklar/avhandling, justering 3	2,97
Antal artiklar ABS 1	1
Antal artiklar, ABS 2	16
Antal artiklar ABS 3	5
Antal artiklar ABS 4	0
Antal artiklar med <i>impact factor</i> mellan 0 och 1	5
Antal artiklar med <i>impact factor</i> mellan 1 och 2	8
Antal artiklar med <i>impact factor</i> mellan 2 och 3	7
Antal artiklar med <i>impact factor</i> över 3	2

De flesta artiklarna är samförfattade, men varje avhandling innehåller åtminstone en egenförfattad artikel. Vid olika typer av jämförelser är det vanligt att antalet artiklar justeras för antalet författare. I tabellen redovisas därför också antalet artiklar och antalet artiklar per avhandling i enlighet med tre justerade mått

1. En samförfattad artikel med en eller flera doktorander ger 0,75 poäng och en samförfattad artikel med en eller flera seniora forskare ger 0,5 poäng,
2. En samförfattad artikel ger 0,5 poäng,
3. Varje artikel divideras med antalet författare.

I samtliga fall ger en egenförfattad artikel 1 poäng. Enligt den första justeringen sjunker antalet artiklar till 58,25 och antalet artiklar per avhandling till 3,07. Motsvarande tal för den andra justeringen är 57,5 artiklar och 3,03 artiklar per avhandling. Om istället varje artikel divideras med antalet författare uppgår det totala antalet artiklar till 52,97 och varje avhandling innehåller i genomsnitt 2,79 artiklar.

Det är också vanligt att den så kallade ABS-rankningen (*Academic Journal Guide by Chartered ABS*) tillämpas för att bedöma vetenskapliga tidskrifters kvalitet, där ABS står för *Association of Business Schools*. Så var till exempel fallet vid den senaste professorstillsättningen i nationalekonomi vid Örebro universitet. Enligt ABS-rankningen rangordnas tidskrifternas kvalitet enligt skalan 1, 2, 3 eller 4, där 4 indikerar högsta vetenskaplig kvalitet. Alla tidskrifter inkluderas inte i ABS-systemet och bara att tidskriften ingår är således en kvalitetsmarkör. Enligt ABS-systemet har 1 artikel publicerats i en tidskrift med rankning 1, 16 artiklar i tidskrifter med rankning 2 och 5 artiklar i tidskrifter med rankning 3.

Ett kompletterande mått på vetenskapliga tidskrifters kvalitet är deras så kallade *impact factor* (IF), vilket förenklat mäter antalet citeringar som gjorts till artiklarna publicerade i tidskriften. Enligt detta mått är 5 artiklar publicerade i tidskrifter med *impact factor* mellan 0 och 1, 8 artiklar i tidskrifter med *impact factor* mellan 1 och 2, 7 i tidskrifter med *impact factor* mellan 2 och 3 och 2 i tidskrifter med *impact factor* över 3. Notera att vi hämtar *impact factor* från tidskrifternas hemsidor och att alla tidskrifter inte anger *impact factor*.

Vi har inte sett motsvarande sammanställning från andra lärosäten, men vår egen bedömning, baserad på bland annat samtal med kollegor, tidigare anställningar på andra lärosäten och tjänstgöring som opponenter och medlemmar i betygskommittéer, är att våra avhandlingar står sig väl, enligt dessa mått.

Sammanställning av publicerade artiklar i avhandlingar ORU översänds på förfrågan.

Bilagor som översändes på förfrågan:

Bilaga A: Allmän studieplan.

Bilaga B: Överenskommelse om samarbete kring forskarutbildning inom nationalekonomi.

Bilaga C: Kvalitetssäkring av kurser på forskarnivå inom SWEGPEC.

Bilaga D: SWEGPECs nätvärksutvärdering.

Bilaga E: Åtgärdsredovisning samtliga synpunkter om SWEGPEC.

Bilaga F: Sammanställning av publicerade artiklar i avhandlingar ORU.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Doktorandperspektiv innehåller följande bedömningsgrunder:

Ingen uppföljning.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till bedömningsgrunden eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan innehåller följande bedömningsgrund:

Ingen uppföljning.

(Tidigare bedömningsgrund B om systematisk uppföljning, åtgärder och återkoppling gällande arbetslivets perspektiv följs inte upp eftersom aspektområdet Uppföljning, åtgärder och återkoppling har fått omdömet Tillfredsställande.)